

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

14. De Confanguinitate & Affinitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

ne abstinendi à petitione debiti, si in bona fide sit, & istam obligationem invincibiliter ignorat, ac simul addit periculum incontinentiæ & transgressionis, quia aliàs, qui priùs propter bonam fidem non peccavit, jam exponeretur periculo peccandi. Quòd si de facto monitus sit inculpatus, vel de se non ignoret; propter aetatem tamen vel alia de causa abstinere non possit, Episcopo dispensare concessum est, ut ex communi praxi docet Sanch. *lib. 8. disput. 11. n. 13.*

10 *Notandum est denique ut,* si sponsus suæ sponsæ sororem vel aliam consanguineam cognoscat, hoc ipso nascatur impedimentum dirimens affinitatis, ita ut sponsa matrimonium absque dispensatione amplius consistere non possit, damnum tamen sponsæ ex tali delicto illatum sponsus resarcire debet, per pecuniariam compensationem, vel certè dispensationem impetrare.

TITULUS XIV.

De Consanguinitate & Affinitate.

§. I.

De Consanguinitate.

SUMMARIUM.

1. Quid sit consanguinitas?
2. Propugnatur definitio à D. Thoma data.
3. Explicantur nomina Consanguinitatem exprimentia.
4. Etiam ex copula illicita nascitur Impedimentum consanguinitatis.
5. Explicatur Consanguinitas.
6. Linea quid & quomplex.
7. Regula pro Consanguinitate.
8. Regula Iuris Civili: circa consanguinitatem.
9. In quibus lineis, & qualiter matrimonium dirimatur?
10. Ad quatum gradum extendatur Impedimentum Consanguinitatis?

Consanguinitas secundum nomenclaturam thymologiam dicitur, quasi sanguinis unio, & consanguineus, qui ab eodem sanguine descendunt.

Definit autem consanguinitatem D. Thoma in 4. p. dist. 40. q. unic. n. 1. quod est Vinculum personarum ab eodem sanguine descendentium, carnali propagatione tractum.

Non desunt, quibus duplicem huius definitio, autem enim, exinde sequi, omnes homines esse consanguineos, eo quod omnes ab uno stipite, scilicet Adamo, descendunt. Verùm 3. verba D. Th. acceptata de se moraliter, & intelligi de stirpe magis propinquo, cuius generationis gradus numerari & distingui possunt, consanguinitas in descendentibus perseveret. Quoniam enim virtus Adami in omnibus descendentibus perseveret secundum similitudinem specificam, scilicet humanitatem, non tamen perseverat secundum qualitates certas, & familiae proprias, & sic secundum similitudinem individuum, juxta quam utriusque parentes assimilant sibi prolem, quam eorum imaginem complexionisque ac morum figuram refert: nam virtus paterna non habet dum totam suam perfectionem diffusam in filios, sed quo in plures generationes descendentes derivatur, eo debilior accipitur, & inferior redditur, ut tandem cum ipsa ratio consanguinitatis evanescat, sicut loquitur Iud. in c. unie. caus. 35. q. 4.

Sunt autem consanguinei alij ex parte patris, qui in jure dicuntur agnati, & nobiscum nomen ac gentilitatis impugnant, alij ex persona matris consanguinei, speciali nomine cognati nominantur, quibus generaliter etiam aliquando agnati dicuntur, cum cognatio sit generalis agnationem & cognationem in se invicem milititer si duo fratres eundem patrem

rint, sed diversas matres, dicuntur *fratres consanguinei*, si eandem matrem, sed diversos patres, *uterini*, si ex eodem patre & matre geniti sint, *germani* seu *duos* *vinculi* nuncupantur. Porro in successibus hereditariis precipue verò *feudibus* distinctio fit inter *agnatos* & *cognatos*, item inter *fratres duplicis vinculi* & *unilaterales*, ut frater *germanus* succedat fratri defuncto solus, exclusis fratribus in uno tantum parente ipsi conjunctis, & *agnati* regulariter tantum succedant in feudis exclusis *cognatis*.

Circa matrimonia tamen nulla talis distinctio adhibetur, sed aequè impedimentum dirimens est inter *agnatos*, quam *cognatos*, *sores* & *fratres* tam *unilaterales*, quam *germanos*.

Præterea quamvis de jure Civili neque *cognatio*, neque *affinitas* dicatur oriri, nisi ex iustis nuptiis, *L. non facile. 4. §. si videtur. §. ff. de Gradibus & affin.* de jure tamen Canonico tam *cognatio* quam *affinitas* etiam ex copulâ illicitâ & fornicariâ nascitur, neque illegitimè natus ducere potest feminam ab eodem patre vel matre, quamvis ex illegitimâ nativitate, sibi conueniam. Ipse quoque textus civilis non de cognatione à naturâ introducta intelligendus est, ex qua illegitimus reverà etiam filius, vel frater aut cognatus est, *t. i. ff. de Code Natur. lib.* Sed quòd non fit cognatus quoad effectus J. C. qui cognatis adscribitur, ut circa successionem hereditariam, tutele administrationem, nobilitatem familie &c. Utrum autem in eodem gradu cognatio vel affinitas orta ex copulâ illicitâ dirimat matrimonium, in quo dirimat orta ex copulâ matrimoniali, *§. seq. n. 10.* dicitur.

Distinguitur & explicatur consanguinitas per *lineas* & *gradus*. *Linea* est ordinata collectio personarum ab uno stipite descen-

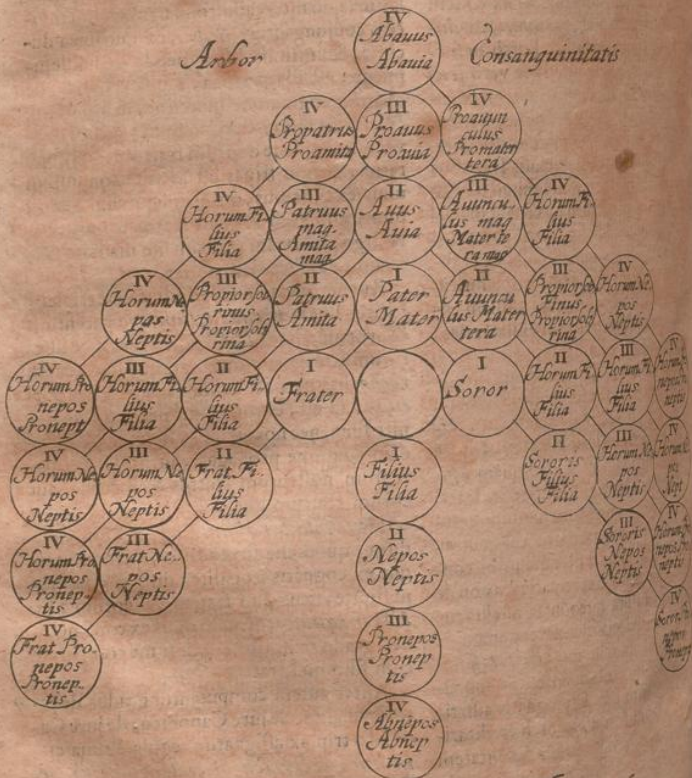
dentium, diversos continens gradus. *Gradus* est distantia personarum, quâ cognoscitur, quo intervallo consanguinei sibi invicem conjungantur. *Stipes*, ex quo linea ducitur, & initium distinguendi gradus desumitur, est illa persona, à qua reliquæ, de quarum cognatione queritur, descendunt, & in quâ tanquam primâ & unâ radice conveniunt, v. g. si de duorum fratrum filiis queratur, eorum stipes est avus, non autem unus ex fratribus, quilibet siquidem genuit suum, non verò alterius fratris filium, ex avo ergo amborum fratrum filij mediâ tanquam ex radice descendunt.

Rursus *linea* consanguinitatis est triplex, 6 scilicet *linea Ascendentium* sive parentum & avorum, *linea Descendentium* sive liberorum & nepotum, quæ utraque *linea* etiam *recta* dicitur: & demum *linea Collateralium*, id est, eorum, qui nec à nobis geniti sunt, nec nos ab ipsis, sumus tamen eodem sanguine propagati, ut nostri vel parentum nostrorum fratres & sores, aut eorum fratrum liberi.

Hæc *Collateralium* *linea* iterum dividitur, quòd alia sit *equalis*, quando uterque ex cognatis equaliter distat à communi stipite, sicut duo fratres vel eorum filij. Alia *inequalis*, quando unus ex consanguineis gradu remotior est, ut si me comparem cum filio mei fratris.

Aliter autem computantur gradus de jure Civili aliter de jure Canonico, de jure Canonico triplex assignatur regula. Prima est: *in lineâ rectâ seu Ascendentium & Descendentium tot sunt gradus, quot sunt persone* (computatis medijs & extremis, de quarum cognatione queritur) *unâ demptâ*. Sive alio modo: *Tot sunt gradus, quot sunt generationes, usque ad illam personam, de cujus cognatione queritur*; v. g. si queratur, quoto gradu sit nepos avo conjunctus?

Arbor Consanguinitatis

In cella vacua se fingit positum qui de sua cum altero cognation querit.

ENGE

III

III

junctus? Dico, avus, filius, nepos, sunt tres personæ, unum dempta, manent duæ, ergo duo gradus. Vel: avus genuit filium, est una generatio, & unus gradus; filius genuit nepotem, est secunda generatio, consequenter secundus gradus, & sic de cæteris.

Secunda regula est. *In linea collateralium equali toto gradu consanguinei distant inter se, quoto quisque eorum à communi stipite.* Sic duorum fratrum filii sunt sibi in secundo gradu conjuncti, quia avus est communis eorum stipites, respectu unum alterumque est nepos, & sic in secundo gradu &c.

Tertia regula: *In linea collateralis in equali remotior trahit ad se vicinorem,* id est, quoto gradu remotior distat à communi stipite, toto distat inter se: ut autem licet quoto gradu quisque distat à stipite, attendendum est, quemlibet ex collateralibus respectu stipitis esse descendentem & in linea recta, ad eoque adhibendam esse primam regulam.

De Jure civili una tantum est universalis regula, ut singulæ personæ singulos gradus contribuunt, & ita tot sine gradus, quot sunt personæ: quæ à stipite descendunt, unâ minus, sive ipsi stipite non computato. Unde duo fratres ex hoc jure sunt sibi in secundo gradu, fratrum filii in quarto conjuncti.

Rationem diversitatis inter utramque computationem canonicam & civilem assignat Pontifex in cap. ad sedem. 2. caus. 35. p. 1. quod computatio canonica sit instituta circa matrimonium, quod semper inter duas personas contrahitur, & sic semper duæ personæ in eodem gradu ponuntur, computatio vero civilis sit instituta circa successionem hereditariam, quæ de persona ad personam devolvitur. Hinc est, ut quoties de hereditate vel actu alio præter matrimonium queritur, computatio fiat secundum jus

civile, non tantum in foro civili, sed etiam Canonico, & inter Clericos, teste Covar. de Matrim. p. 2. c. 6. §. 6. n. 8. Barb. c. ult. n. 4. b. tit.

Præcognitâ graduum & consanguinitatis notitiâ ulterius dicendum est aliter in linea recta, & aliter in transversa seu collateralium dirimi matrimonium per consanguinitatem. Etenim *in linea recta* propter reverentiam parentibus debitam communis est sententia, prohibitionem esse in infinitum, prout in jure civili expressè constitutum est, in L. nuptia. 53. ff. de Ritunuptiarum. & §. 1. Instit. de Nuptiis. Idque in jure Canonico circa hanc lineam aperte correctum non reperitur, in dubio autem juris correctio non præsumitur, c. cum expedit. 29. de Elect. in 6. & quod deest juri Canonico, ex Civili suppletur, & vice versa, c. 1. de Novis operis nuntiat.

In *linea transversa*, quamvis olim de Jure Canonico antiquissimo simpliciter inter consanguineos, quousque gradus ac generationis memoria retineri poterat, matrimonia prohibita fuerint. c. 8. h. t. c. in copulatione. 18. caus. 35. q. 3. Id tamen Jure posteriori ad septimum, & denique jure novissimo, quo hodie utimur, ad quartum gradum inclusive limitatum & restrictum fuit. c. non debet. 8. & c. ult. b. tit.

Sunt quidem aliqui exultimantes, universim tam in *linea recta* quam *transversa* non extendi impedimentum extra quartum gradum propter d. c. non debet. quod generaliter & sine distinctione loquitur, sicut docet Sanch. L. 7. disp. 51. n. 13. quod tamen ex prædictis refutari potest, nec huic disputationi parum utili longius immoror, cum conditio & brevitatis vitæ humana sine miraculo, vix admittat videre descendentes in quinto gradu, &c.

De dispensatione autem tam super hoc impedimento cognationis, quam alius, infra *Tit. XVI. §. 3.* dicitur, ubi etiam, quo jure, divinone an humano singula impedimenta, & cur aliqui gradus consanguinitatis & affinitatis ultra prohibitionem juris naturalis statuatur.

§. II.

De Affinitate.

SUMMARIUM.

1. Quid sit affinitas, & quomodo contrahatur?
2. Vir & uxor sunt principium affinitatis, non vero affines.
3. Quomodo affinitas habeat gradus?
4. Regula affinitatis traduntur.
5. Inter quos contrahatur affinitas?
6. Triplex affinitas de jure antiquo.
7. Copula perfecta constituit impedimentum affinitatis.
8. Etiam ex copula illicita nascitur affinitas.
9. Differentis affinitati orta ex copula licita & illicita.
10. Restitutio Trid. in impedimento affinitatis non extenditur ad consanguinitatem.
11. Impedimentum affinitatis ex copula illicita, etiam ab ignorante contrahitur, sicut & impedimentum criminis probabilis.

Affinitas est propinquitas personarum ex copula carnali proveniens de se non involvens consanguinitatem. Clarissime hanc definitionem & nominis ethymologiam explicat J. C. in *L. non facile. 4. §. 3. ff. de Gradibus & Affin.* Affines, inquit, sunt viri & uxoris cognati, dicti ab eo, quod duae cognationes, quae diverse sum inter se, per nuptias copulantur, & altera ad alterius fines accedat. Ratio autem fundamentalis hujus propinquitatis est, quod vir & uxor per copulam efficiantur una caro. *Gen. 2. v. 24.* adeoque sanguis unius dicatur alterius sanguinem tangere, & consanguinei unius trahantur ad cognationem alterius, unde affines, seu quasi confines & propinqui

appellantur. Porro circa hoc affinitatis impedimentum.

Notandum I. Virum & uxorem natos inter se proprie affines, sed principium affinitatis, & quasi stipitem, ex quo affinitas patris numerentur, & distinguantur.

Notandum II. Licet in dicta *L. non facile. 24. §. 3.* dicatur, affinitatem gradus non habere, id tamen intelligendum esse, quod non habeat gradus sicut consanguinitas, sed sit per diversas generationes; sed affinitas etiam ex una copula contrahatur ad omnes consanguineos alterius partis. De contrahente sicut unus ex consanguineis promissor est altero, ita etiam inter correptam affinitatis diversos gradus constituitur, ut est, & utique magis propinqua affinitas, hi conjungitur foror uxoris meae, quam unus fororis filius, aut nepos. Atque hoc in lectu non tantum cognatus, sed de affinitate suos gradus esse probatur ex *L. Varro sultus. 10. ff. jam dicto. de Gradibus & Affin.*

Notandum III. Computationem graduum in affinitate desumi ex regulis hoc in *proced. v. 7.* traditis, nam circa affinitatem est generalis regula; quod aliquis ex parte sit affinis alteri conjugi, quo non est alteri consanguineus, v. g. foror uxoris in primo gradu consanguinitatis, conjungitur & marito in primo gradu affinitatis, sic de reliquis consanguineis dicendum est. Praeterea sicut in consanguinitate gradus nobis conjuncti in linea ascendenti, aut descendenti, alij in transversa, ita eadem in affinitate observantur, ascendentes sunt socer, socrus, vitricus, & noverca, descendentes gener, nurus, privignus, & privigna: transversales sunt, reliqui vel mariti consanguinei, qui speculata minima non habent, sed simpliciter affinitatem cupantur.

Notandum IV. Quamvis omnes consanguinei uxoris sint affines marito, & e contra, contra ipsos tamen consanguineos utriusque partus non contrahi affinitatem, quæ causet impedimentum matrimonij.

Hinc est, quod fratres ex altera parte possunt ducere duas sorores, pater & filius ex altera parte matrem & filiam, ut clare decidit in cap. quod super. 3. h. t.

Notandum V. De iure antiquo triplicem esse affinitatem, scilicet *primi, secundi, & tertii generis*, & singulas has affinitates copulare matrimonio. *Primum genus* affinitatis erat inter virum & consanguineos matris. *Secundum* inter virum & affines matris vel inter uxorem & affines mariti, vel inter unum conjugem & tertium aliquem, cum altera conjugis copulam habuit. *Tertium genus* affinitatis erat inter unum conjugem & alterius conjugis affines secundi generis, ita in his duobus posterioribus generibus ex affinitate oriëbatur affinitas sicut colligitur ex cap. 3. & cap. ultim. caus. 35.

Hæc tamen hodie tantum *primum genus* affinitatis attenditur, reliqua verò nullum impediunt impedimentum causant, prout conuenienter est in Conc. Lateran. & habetur in cap. non debet. 8. h. t. Sed quid si in secundo genere affinitatis constituti sint in linea recta, & sic habeant per modum parentum & filiorum, v. g. si quis vellet ducere priuilegiatam vel novercam suæ uxoris defunctæ.

Negant nonnulli inter tales personas contrahi posse matrimonium propter text. in L. de iur. 15. ff. de ritu nuptiarum. Melius tamen dicitur, quidquid leges civiles vel antiqui Canones circa secundum genus affinitatis disposuerint, totum id per dictum Conc. Lateran. & c. non debet. generaliter derogatum esse.

Notanter autem pono casum de privigna aut noverca uxoris, quæ cum uxori sint affi-

nes, sunt marito in secundo genere affinitatis conjunctæ, vera autem mater & vera filia uxoris, licet ex alio matrimonio habita, esset marito in primo genere affinitatis conjuncta, consequenter in uxorem duci non posset.

Notandum VI. Ad contrahendam affinitatem non sufficere copulam attentatam, sed requiri copulam perfectam & consummatam, ex sua natura aptam ad prolis generationem, quamvis generatio secuta non sit, ut fuse deducit Sanch. Lib. 7. disput. 6. n. 7. & seqq. Nec obstat. c. Furvenis. 3. de Sponsalibus. c. fraternitati. 7. De eo, qui cognovit consanguineam, &c. ubi etiam ex imperfecta copula dicitur sequi impedimentum: quia ista capitula intelliguntur de impedimento publicæ honestatis, quod non ex copula, sed ex contractu sponsalicio nascitur, ut superius ad Tit. 1. §. 8. declaratum est.

Notandum VII. Non tantum ex copula licita sive matrimoniali, sed etiam illicita nasci impedimentum affinitatis inter virum, & consanguineos femina.

Notandum tamen VIII. Inter affinitatem ortam ex copula licita & illicita hanc esse in effectu differentiam, quod impedimentum ortum ex copula licita dirimat matrimonium usque ad quartum gradum inclusive; orta verò ex copula illicita hodie per Trid. sess. 24. de Reform. matr. cap. 4. tantum ad secundum gradum restricta sit; quod vel ideò necesse fuit statuere, ne matrimonia essent periculo nullitatis exposita, cum affinitas ex fornicatione sit plerumque occulta & frequens.

An autem hæc restrictio Trid. etiam procedat in consanguinitate orta ex copula illicita, dubitari potest, eo quod consanguinitas & affinitas quoad prohibitionem matrimonij æquiparentur, atque favorabile sit pro libertate matrimonij respondere, & ejus impedimenta minuere. Probabilius ta-

T t t t 2 men

tamen videtur circa consanguinitatem nihil immutatum esse, si enim id voluisset Tridentinum, utique eadem facilitate, sicut de affinitate expressisset, aliunde autem notum est, correctionem jurium sine textu aperto non esse admittendam, *c. cum expediat. 29. de Electione in 6. l. precipimus. 32. §. ult. Cod. de Appellationibus.* Nec verum est, quod consanguinitas & affinitas in omnibus parificentur, cum major sit coniunctio ex consanguinitate, quam affinitate. Item frequentius ex copula illicita oritur affinitas, quam consanguinitas, ut potius illa, quam ista periculosa sit matrimonio, & consequenter ad pauciores gradus restringenda.

Præterea etiam in dubium fortè non nemo vocabit, an in tertio & quarto gradu affinitatis ortæ ex copula *illicita* non tantum validè, sed etiam licitè & sine peccato matrimonium contrahatur, ex ea dubitandi ratione, quòd olim ante Trid. nec licuerit, nec valuerit matrimonium in illis gradibus, Trid. autem tantum disposuerit de validitate contractus, & nihil dixerit de licentia contrahendi, ergò videtur sub dispositione juris antiqui reliquisse, *argum. d. l. precipimus.* Verùm hoc dubium resolutum est per bullam Pii V. quæ incipit: *Ad Romanum.* Ubi expressè declaratur, in prædictis gradibus liberè & licitè posse contrahi matrimonium, sicut refert Nav. in *Man. conf. ff. c. 22. n. 42.* Illud quoque hic addendum est, quòd, dum Trid. restrinxerit affinitatem ortam ex fornicatione, nomen fornicationis acceperit generaliter pro omni concubitu illicito, etiam adulterio, stupro, incestu &c. Teste Sanch. *d. l. Dispnt. 67.*

11. Postremò etiam dubitatur, an ignorans invincibiliter impedimentum affinitatis oriri ex copula illicita, valide contrahat matrimonium cum consanguinea intra secundum gradum famiæ cognitæ conjuncta? Id af-

firmant nominati DD. apud Diaz. *p. m. tract. 13. ref. 51.* Et Adam Burghaber *Cent. 2. Sel. Cas. conf. cas. 34.* eo quòd hoc impedimentum sit latotum in pœnitentiæ deli, pœna autem non contrahatur ab ignorantibus, ex qua ratione etiam aliqui sentiunt, nec impedimentum criminis contra ab ignorantibus. Verùm contraria sententia receptior est teste Burghaber *d. l. l. Dicastillo. tract. 10. de Matrim. n. 108.* quia hæc impedimenta non sunt pœnæ pœnæ, sed inhabilitaciones pœnitentiæ ex aliis iustis causis: in *affinitate* obvergentiam naturalem propinquitatis carnis, non autem ad tollendum periculum contra mortis conjugis innocentis; pœnitentium tamen de factò bona fide contractum, & si impedimentum occultum, matrimonium etiam contrahendum ostendente præsertim iustis causis tacite pœnitentiæ dispensatio concederetur, sicut doctrinam Eman. Sa. *V. Dispensat. Laym. de LL. c. 22. n. 4. & Garc. de Decret. p. 7. c. 2. n. 10.* quòd Episcopus pœnitentiæ dubio dispensare, aut declarare.

TITULUS XV. De Frigidis, & Maleficiis, & Impotentia coeundi.

SUMMA.

1. Impotentia est impedimentum dirimens matrimonium?
2. Quenam requirantur, ut impotentia dirimat matrimonium?
3. An sterilitas vel senectus sit impedimentum dirimens?
4. An valeat matrimonium in articulo mortis contractum cum concubina?
5. An & quomodo Hermaproditum possit contrahere matrimonium?
6. Quomodo probetur, an impotentia sit perpetua temporalis?